

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 52
від 21 січня 2021 року

Про проект Закону України
“Про внесення змін до статті 42 Закону України “Про вищу освіту”
(щодо обрання та призначення керівника закладу вищої освіти)
(реєстр. № 4489-2 від 24.12.2020)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій є головним з опрацювання проекту Закону України “Про внесення змін до статті 42 Закону України “Про вищу освіту” (щодо обрання та призначення керівника закладу вищої освіти)” (реєстр. № 4489-2 від 24.12.2020), внесеного народними депутатами Мовчаном О.В., Драбовським А.Г., Мазурашу Г.Г. та іншими.

Зазначений законопроект є альтернативним до проекту Закону України “Про внесення змін до статті 42 Закону України “Про вищу освіту” щодо удосконалення процедури виборів керівника закладу вищої освіти” (реєстр. № 4489 від 11.12.2020), внесеного народним депутатом України Шпак Л.О.

Відповідно до п.2 Пояснювальної записки метою законопроекту є забезпечення успішного проведення та усунення перешкод для обрання керівників закладів вищої освіти та надання аспірантам (ад’юнктам) права голосу на виборах. Завданням законопроекту є удосконалення законодавчої бази шляхом зміни норм законодавства, які наразі унеможливають обрання керівників закладів вищої освіти, в тому числі під час карантину, та забезпечення рівності в голосуванні усіх здобувачів вищої освіти.

Цим законопроектом пропонується:

- передбачити, що контракт укладається з особою (кандидатурою), яка набрала більше 50 відсотків голосів осіб, які взяли участь у голосуванні;
- передбачити під час обрання керівника закладу вищої освіти право голосу всіх здобувачів вищої освіти, зокрема аспірантів (ад’юнктів).

Прийняття проекту Закону усуне перешкоди в чинній редакції Закону України “Про вищу освіту”, що зробить можливим обрання керівника закладу вищої освіти, забезпечить належне та стабільне функціонування закладу вищої освіти, нівелює ризики погіршення якості надання освітніх послуг, зокрема під час продовження карантинних обмежень, та надасть право голосу усім

здобувачам вищої освіти, зокрема аспірантам (ад'юнктам), чим гарантує дотримання принципу рівності усіх учасників освітнього процесу та принципів демократії під час обрання керівника закладу вищої освіти.

Реалізація цього проекту Закону під час його практичного застосування після його прийняття та набрання чинності не впливатиме на видаткову та доходну частини державного або місцевих бюджетів.

Головне науково-експертне управління, розглянувши зазначений законопроект, вважає за необхідне висловити щодо його змісту такі зауваження та пропозиції.

1. В альтернативному законопроекті пропонується передбачити, що з особою (кандидатурою), яка набрала більше 50 відсотків голосів осіб, які *взяли* участь у виборах, засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) укладає контракт строком на п'ять років не пізніше одного місяця з дня її обрання (зміни до абз. 10 ч. 3 ст. 42 Закону). Таким чином, пропонується значно спростити процедуру обрання керівника закладу вищої освіти, оминувши етап проведення другого туру таких виборів, який на сьогоднішній день передбачений у п.п. 50, 50¹ Методичних рекомендацій щодо особливостей виборчої системи та порядку обрання керівника закладу вищої освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2014 № 726.

З однієї сторони, запровадження "однотурових" виборів значно прискорить процедуру обрання керівника закладу вищої освіти. Разом з тим, у разі низької явки осіб, які мають право брати участь у виборах, що може виникнути з об'єктивних причин (карантинні обмеження, відрядження, канікули тощо), керівником закладу вищої освіти може стати особа, яка не матиме підтримки більшості наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти або здобувачів вищої освіти, що у свою чергу, не сприятиме належному та стабільному функціонуванню таких закладів вищої освіти. Тому при запровадженні запропонованої новели доцільно було б визначити необхідну мінімальну кількість осіб, які, при цьому, повинні взяти участь у процедурі виборів.

2. Законопроект має недоліки техніко-юридичного характеру. Зокрема, структура проекту мала б складатися з двох розділів, де згідно з усталеними правилами законодавчої техніки у першому розділі розміщуються зміни до законів, а в другому – строк набрання чинності законом та за потреби доручення Кабінету Міністрів України, пов'язані з прийняттям закону та приведенням у відповідність із новими нормами підзаконних нормативно-правових актів, а не пунктів, як це має місце у законопроекті.

Враховуючи те, що законопроект реєстр. № 4489-1 від 23.12.2020, який як і цей законопроект є альтернативним до законопроекту реєстр. № 4489 від 11.12.2020, виглядає більш вдалим і який Головне управління рекомендує прийняти за основу, пропонуємо слухні пропозиції цього законопроекту врахувати при доопрацюванні законопроекту реєстр. № 4489-1.

Міністерство освіти і науки України за результатами розгляду та аналізу положень законопроектів (реєстр. №№ 4489, 4489-1, 4489-2) зазначає, що не підтримує законопроекти за реєстр. №№ 4489, 4489-2 і вважає слухними та

такими, що сприятимуть усуненню наявних прогалин в законодавчих актах, положення альтернативного законопроекту за реєстр. № 4489-1.

Національна академія правових наук України підтримує нагальність змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо забезпечення процедури обрання керівника закладу вищої освіти.

Експерти НАПрН України звертають увагу, що більш повно процедуру регламентує проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо забезпечення процедури обрання керівника закладу вищої освіти” (реєстр. № 4489-1 від 23.12.2020), який може бути взятий за основу з подальшими техніко-юридичними правками.

Водночас фахівці НАПрН України вважають, що потребують уваги положення, викладені у проекті Закону України “Про внесення змін до статті 42 Закону України “Про вищу освіту” (щодо обрання та призначення керівника закладу вищої освіти” (реєстр. № 4489-2 від 24.12.2020), а саме заміна по тексту закону слів та знаків “студенти (курсанти)” на слова та знаки “здобувачі вищої освіти”.

Національна академія педагогічних наук України звертає увагу, що метою всіх поданих законопроектів (реєстр. №№ 4489, 4489-1, 4489-2) визначено законодавче врегулювання ймовірної ситуації, коли у другому турі виборів керівника закладу вищої освіти жоден з кандидатів не набрав більше 50 відсотків голосів виборців.

1. НАПН України підтримує пропозицію, висловлену в різних редакціях усіх законопроектів щодо доповнення ч. 3 ст. 42 Закону України “Про вищу освіту” реченням **“Переможцем другого туру виборів вважається кандидат, який одержав на виборах більше 50 відсотків голосів виборців, які взяли участь у голосуванні”**.

2. НАПН України також підтримує законодавче врегулювання міжтурового голосування при виборах керівника закладу вищої освіти.

3. Що стосується законодавчого впровадження спеціальної перевірки для кандидата на зайняття посади керівника закладу вищої освіти, то це потребує узгодження з іншими актами законодавства, що унормовують це питання.

4. Пропозиції законопроектів щодо особливостей та умов укладення контракту з переможцем другого туру виборів вичерпно враховані у 10-у абзаці частини третьої ст. 42 із змінами, чинного Закону України № 392-IX від 18.12.2019 р. “Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти”.

5. З огляду на зазначене НАПН України у цілому підтримує законопроект “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо забезпечення процедури обрання керівника закладу вищої освіти” (реєстр. № 4489-1 від 23.12.2020).

Президія Спілки ректорів вищих навчальних закладів України, розглянувши проекти Законів України про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо обрання та призначення керівника закладу вищої освіти (реєстр. № 4489, 4489-1, 4489-2), враховуючи пропозиції регіональних рад ректорів закладів вищої освіти, підтримує проект Закону України “Про внесення

змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо забезпечення процедури обрання керівника закладу вищої освіти” (реєстраційний № 4489-1).

Підкомітет з питань вищої освіти, розглянувши 18.01.2021 року зазначений законопроект та враховуючи пропозиції Головного науково-експертного управління, Міністерства освіти і науки України, Національної академії правових наук України, Національної академії педагогічних наук України, Співки ректорів вищих навчальних закладів України, рекомендує його відхилити.

Враховуючи вищезазначене, **Комітет з питань освіти, науки та інновацій вирішив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону “Про внесення змін до статті 42 Закону України “Про вищу освіту” (щодо обрання та призначення керівника закладу вищої освіти)” (реєстр. № 4489-2 від 24.12.2020), внесений народними депутатами Мовчаном О.В., Драбовським А.Г., Мазурашу Г.Г. та іншими, відхилити.

2. Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити народного депутата України, Голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій С.В. Бабака.

Голова Комітету

С.В. Бабак